Nagyvárad 1911. XVII. évfolyam 213. szám. Vasárnap, szeptember 17.

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre ... 16 kor.
Negyedévre ... 4 «
Helyben házhoz hozva:
Egész évre ... 20 kor
Negyedévre ... 5 «
Vidékre postán szállitva:
Egész évre ... 24 kor.
Negyedévre ... 6 «

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Megjelenik minden nap a hétfő és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Apácza-utcza 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

Szaporitsuk a rendőrséget!

A főkapitány beadványa.

Minél nagyobb egy város, minél erősebb fejlődésben van s minél inkább megközeliti a modern város jellegét, annál nagyobb szüksége van jól szervezett és kellő számu rendőrségre. Nem csak azért, mert a város élénk forgalma igényeli a rendet, hanem azért, mert a nagyvárosias jelleg hozza magával, hogy a nagy tömegben inkább meghuzhatják magukat s észrevétlenebbül elvegyülhetnek a gonosztevők, kétes egsistenciák. Mint látjuk, a világvárosokban egész hadserege van alkalmazva a rendőröknek.

Nagyváradot ma a nagyobb városok közzé számitjuk; lakosainak száma megközeliti a hetvenezret s forgalma, munkaalkalma idevonzza nemcsak a becsületes munkából megélni akarók tömegét, hanem a bünözésre hajlandó, sőt egyenesen közveszélyes alakok egész légióját.

Ezzel szemben azonban mind a mai napig nem gondoskodtunk kellőleg arról, hogy rendőrségünket a város fejlődésével karöltve szintén fejlesszük. Az utóbbi években toldoztunk-foldoztunk ezen a téren is valamit, amennyiben 10—12-vel felemeltük a rendőrség létszámát s néhány lovat adtunk nekik, ahelyett, hogy gyökeresen reformáltuk volna rendőri intézményünket.

A gyökeres reform ellenében azt az érvet hallottuk, hogy be kell várni a rendőrség államositását, mert akkor kevesebb hozzájárulást kiván az állam Nagyvárad városától.

Elismerjük, hogy az államositás volna a legbelyesebb, de végre is nem halogathatjuk bizonytalan ideig a nagyon is fontos kérdés megoldását.

Elképzelni is különös, hogy például a mai redőrlétszámból hány ember jut Nagyváradon éjjeli őrségre. Ilyen viszonyok mellett nem lehet csodálni, hogy ha előfordulnak a Beőthy Ödön-utcai rabláshoz hasonló bünesetek.

Bámulatos, hogy Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága, dacára a rendőrfőkapitány állandó sürgetésének, eddig mereven elzárkózott a rendőrség létszámának alapos felemelésétől. A közegészségügy után pedig első sorban a közbiztonság ellátása egy város legfőbb kötelessége, mert ezzel biztositja a polgárok életét és vagyonát.

Gerő Ármin főkapitány tegnap beadványt intézett Nagyvárad város tanácsához, amelyben a rendőrségi tisztviselők és a rendőrlegénység szaporitását kéri.

Azt hisszük, hogy sem a tanács, sem a törvényhatóság nem zárkózik el ez elől a kérelem elől. Annál kevésbbé fogja azt elutasitani, mert az állam ugy is felemeli az államsegélyt, amelyből a polgárság ujabb megterhelése nélkül keresztülvihető a rendőrség személyzetszaporitása.

A főkapitány nagyon is indokolt és megszivlelésre érdemes beadványa a következő:

Tekintetes Tanács!

Tisztelettel kérem a tek tanácsot, méltóztassék a tek. törvhat. bizottsághoz javaslatot tenni aziránt, hogy 1912. január 1-től kezdve a rendőrtisztviselői személyzet 2 fogalmazóval, 1 fog. gyakornokkal és 1 rendőroktatóval (rendőrfelügyelő) továbbá a rendőri őrszemélyzet létszáma 24. I. oszt. rendőrrel szaporittassék.

Ezen állásokkal járó kiadások következőképpen oszlanak meg:

2	fogalmazó fizetése és lakbére együttvéve	5600 korona
1	fog. gyakornoké	1600 »
1	rendőrfelügyelőé	2950 »
24	I. oszt. rendőr fizetése, lakbére, csizmapénze és ruházata	30240 »
	Összesen:	40390 korona

Jelen előterjesztésem indokolásánál igen rövid leszek, mert hogy a mai rendőri létszám ennek az egyre fejlődő és oly elevenen lüktető nagyvárosnak ezerféle teendői gyors és eredményes ellátására fizikailag képtelen, ez annyira átment a köztudatba, hogy azt elismeri és belátja mindenki s igy bizonyitani teljesen fölösleges.

Különben a csatolt statisztikai kimutatások számadatai oly közvetlenül szólnak, hogy azok minden ékes szónál erősebb argumentumot képeznek amellett, hogy a személy- és vagyonbiztonság mint a polgárok eme legfontosabb javainak és érdekeinek veszélyeztetése nélkül a kérelem teljesitése elől kitérni nem lehet.

A rendőrtisztviselők létszáma 1900. év óta mindössze 1 alkapitánynyal szaporodott, amely állásnak a szervezését az 1900. jan. 1-én életbelépett bünv. perrendtartás tette szükségessé.

Azonban a kihágási ügyosztály halmaz te-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Mindnyájunkat érhet baleset!

Pár évvel ezelőtt történt, hogy egy vidéki városban, városatyává választottak egy furfangos észjárásu parasztgazdát, aki ugy fogta fel uj hivatását, hogy a közgyüléseken napokig obstruálta a tanács javaslatait, amivel sok borsot tört az urak orra alá. A középosztály és az iparosság kedvence volt a népvezér, de annál jobban haragudtak rá a város vezetői. Először szép szóval, parolázással akarták a hatalmasok a maguk pártjára megnyerni Nyakas András uramat, de bizony ő nem sokat hederitett az uri nyájaskodásra, hanem ment tovább a maga utján. Már nemcsak obstruált, hanem kezdte leleplezni a város vezetőinek kisded panamáit is.

A város urai azzal vigasztalódtak, hogy »nincs mit adni egy buta paraszt beszédére«, de akik ismerték Nyakas András barátunkat, tudták, hogy egy kis józan észért nem kell a szomszédba mennie. A köznép hangulata egyre jobban az urak ellen fordult s már épp elérkezett az ideje, hogy tegyenek valamit Andris gazda ellen. De bizony a tanácsbeliek jó ideig tanács nélkül állottak a rettenetes emberrel szemben. Végre a városi tiszti főorvos vállalkozott arra, hogy ő megszabaditja a várost Nyakas barátunktól, ha valaki alaposan be tudja rugatni.

Bevitetem az őrültek házába, — mondotta az öreg doktor bácsi, — ott aztán obstruálhat, lázithat amennyit tetszik.

Csak most látták a város urai, hogy nagy tudásu főorvosuk van. Pedig az öreg, tuberkulozis, szemideg sorvadás, vagy akár kolera nostras ellen is natrium salicilikumot rendelt. No, de a jó doktor még száritott levendula levéllel is megtudja gyógyitani a betegeit.

Most már rendben volt minden, csak leitatni kellett Nyakas uramat. Ez pedig nem ment nehezen, mert Andris barátunk sokkal nagyobb szimpatiával viseltetett a hegyleve, mint a város urai iránt. A törvényhatóság első pennája, Kerekes Béni a legravaszabb ember volt a tanácsbeliek között. Egy hideg téli reggel, a főjegyző azzal a hirrel állitott be a polgármesterhez, hogy Nyakas András három nap és három éjjel ivott nála s most annyira be van rugva, hogy szuszogni is alig tud. Eszméletlenül fekszik a lakáson.

A polgármester gyorsfutárt küldött dr Prisnitz Gábor főorvoshoz, aki egy fél óra mulva már irta a polgármester asztalán a »hatósági orvosi bizonylat«-ot, amely szerint »Nyakas András kisbirtokos és városi törvényhatósági bizottsági tag alkoholos elmezavarban szenved (psychosis alcocholica) s mint ilyen, ön és közveszélyes, aki zárt elmegyógyintézetben kezelendő« . . .

A városi tüzoltó mentőkülönitmény, a még mindig eszméletlen állapotban levő András barátunkat kiszállitotta az állomásra. Csutora György mentőt bizták meg a betegszállitással, akinek átadták a »hatósági orvosi bizonylatot« is.

Nyakas András felvitték egy teljesen üres II. osztályu kocsiba. A vonat megindult s szinte könnyebb volt a levegő a város urainak, hogy a rettenetes ember tul volt a határon.

Telt az idő, a vonat haladt s a csendes magány és a téli hideg szinte elviselhetetlen lett Csutora Györgyre. A legközelebbi állomáson, a mentő a vasuti vendéglőben teletöltetett egy literes üveget, jóféle kisüstön főtt barackpálinkával, hogy egy kis melegséget vigyen a rideg vasuti kocsiba. Unalmas volt az ut.

Csutora, a mentő, alaposan kezelte a gondüző üveget, s a hogy fogyott az üveg tartalma, ugy oszlott a kocsiban a téli hideg és mire kiürült az üveg Csutora Györgynek már rettenetes meleg volt. A barack pálinka álmot csalt a szemére. De hisz neki most nem szabad volt aludnia, kinyitotta tehát a fülke ablakát. Csipős téli hideg áramlott be az ablakon, de a mentő már nem érezte azt, mert elaludt . . .

Az éles téli levegő egyszerre megtöltötte a kocsit s Nyakas Andrásnak kiverte szeméből az álmot a hideg. Megdörzsölte a szemét és körül nézett. Az első percben nem tudta, hogy hol van, de csak hamar tisztába jött a helyzettel. Eszébe jutott, hogy napokig a fő-

endői, az évről-évre növekedő ügyforgalom dacára, 20 év óta mindig csak 1 alkapitány és 1 fogalmazó gyakornokra vannak bizva, minek folytán nem csoda, ha a mult évi számonkérőszék is ezen ügyosztályban nagymérvü restanciát talált.

Mindenki tudja, hogy mily nagy fontossággal bir a kih. bíróságnak gyors eljárása és itélkezése, mert máskülönben meddővé válik minden kihágási törvény, miniszteri rendelet és minden városi szabályrendelet, amelyek pedig egész közrendészetünk megvédését célozzák.

Ezért javaslom, hogy a kih. ügyosztály személyzete legalább 1 fogalmazóval és egy fogalm. gyakornokkal szaporittassék.

Egy másik fogalmazói állás szervezését elkerülhetetlenül szükségessé teszi az a nagymérvü ügyforgalom, mely az 1907. évi XIX. t.-c. életbelépte óta a nagyváradi kerületi munkásbiztositó pénztár által a munkaadók ellen támasztott panaszok, keresetek, valamint a munkáspénztár és a kórházak között felmerülő vitás ügyek ezreivel zudul a rendőrségre mint I. foku hatóságra és melyeknek tárgyalását tisztviselő hiányából ma 1 napidijas végzi, minek következtében a restanciák napról-napra emelkedőben vannak.

A javaslatba hozott rendőroktatói állás szervezésének szükségességét fölösleges bizonyitatanom, mert nyilvánvaló, hogy csak rendszeres oktatás és nevelés révén nyerhetünk fegyelmezett és tanult rendőrlegénységet, amely egyrészt ismerje jól kötelességeit és hatáskörét, másrészt pedig legyen a közönséggel szemben figyelmes és udvarias.

S most rátérek arra, amivel kiváló fontosságánál fogva talán jelen előterjesztésemnek legelején kellett volna foglalkoznom és ez: a rendőrlegénység létszámának legalább 24 emberrel való emelése.

Egy város közbiztonsági viszonyainak a jósága nagyrészben az őrszemélyzeten fordul meg.

Annak az illusztrálására, hogy ebben a kifelé terjeszkedő és oly erősen széttagolt városban jelenleg hány őrszem és egy-egy őrszem mily nagy területen teljesit őrszolgálatot, mellékelem a felügyeleti körzetekről készitett térképet. (Ez bizony jól fest; 8—10 utca jut egy rendőrre. Szerk.)

Egy pillantás erre a térképre felment engem minden további bizonyitgatás alól, mert e térkép elegendő bizonyiték annak a szomoru ténynek a konstatálására, hogy mily aránytalanul és szinte aggasztólag kevés az őrszem a város policiálandó területéhez és még inkább annak lakosságához képest.

A rendőrlegénység mai létszáma, ha teljes pedig soha sem az, mert a folytonos fluktuáció mellett rendesen 5—10 üresedés szokott lenni; összesen 108 emberből áll, vagyis 94 gyalogos és 14 lovasrendőrből.

Hogy ez a létszám milyen szolgálati beosztást nyer, ez kitünik a csatolt kimutásokból.

Ezek szerint gyalog őrszem szolgálatra összesen 60 ember, lovasőrjáratokra pedig 14 ember rendelhető ki.

A 60 gyalogos rendőr ellátja a 20 őrállomáson az utcai őrszem szolgálatot, 4 órai felváltással. A lovas rendőrök pedig szintén 4 órai felváltással a város külső részeiben teljesitik az éjjeli őrjárati szolgálatot.

Ha már most vesszük, hogy a rendőrség által policiálandó belső és külső terület kitesz 1052 holdat, a város lakossága pedig ma 66.000, — akkor ezen számok arányai szerint 1—1 őrszemre esik mintegy 50 holdnyi őrterület és az összlakosság száma szerint 3000 ember felügyelete.

Mindezekhez hozzájárul még az a körülmény is, hogy a rendkivüli sok szolgálat, mely a hirtelen nagygyá fejlődött városban nap-nap után terhesebbé és fárasztóbbá lesz — csakis a rendőrlegénység amugy is kevés szabad óráinak megvonásával látható el, — minek következtében a rendőrök vagy idő előtt megrokkannak, vagy pedig a rendőrségtől egészen elkerülni igyekeznek — miáltal az őrszolgálat folytonos bajoknak és bizonytalanságoknak van kitéve; aminek kára és veszélye eléggé ki sem fejezhető.

Nem szorul tehát további bizonyitásra, hogy a rendőri létszám szaporitása annyira égető szükséget képez, hogy azt akár egy évvel is elhalogatni sulyos kötelesség mulasztás lenne a város személy és vagyonbiztonsági igényei ellen.

Javaslatom szerint ez a szaporulat 24 rendőrből áll, ami egy minimális kivánalom, mert ezzel a csoporttal a mai őrállomások számát mindössze csak 8 al szaporithatom; holott a térkép igazolása szerint még legkevesebb 15 őrállomás szükségeltetnék, hogy a közbizt. szolgálat az egyre fokozódó igényeket legalább megközelitőleg kielégithesse és hogy a szabadnapos rendőröket a pihenő idejüktől oly gyakran megfosztanunk ne kellessen.

A fentiek után egész bizton reménylem és hiszem, hogy a tek. Tanács ezen előterjesztésemet mindenekben magáévá téve, azt pártolólag és sürgősen a tek. törvényhat. bizottság elé terjeszteni szives leend, hogy az kellő időben tárgyalható és a kiadási összeg a jövő évi költségvetésbe felvehető legyen.

Gróf Széchényi püspök Debrecenben.

A főpásztor ünneplése.

Mióta gróf *Széchényi* Miklós v. b. t. t. nagyváradi püspök elfoglalta váradi püspöki székét, nemes buzgalommal látott hozzá az egyházmegyéhez tartozó egyházak megismeréséhez, s a hivek lelki szükségleteinek gondozásához.

A fenkölt lelkü főpásztor tegnap indult el az egyházmegyében első bérmautjára s ez alkalomra az egyházmegye legnagyobb városát: Debrecent választotta, ahol már majdnem egy évtized óta nem volt bérmálás.

Gróf *Széchényi* Miklós püspök tegnap utazott el Debrecenbe, *Széchényi* Jenő praelátus kanonok és *Mayer* Antal pápai tb. káplán, püspöki titkár kiséretében.

Déli 12 órakor érkezett az egyházfejedelem Debrecenbe. Fogadtatása nemcsak rendkivül szivélyes, de a szó teljes értelmében impozáns volt. Debrecen város közönsége, valláskülönbség nélkül, meleg szeretettel fogadta és ünnepelte a püspököt.

Fogadtatására kivonultak a városi hatóság képviselői, *Kovács* József polgármesterrel élén, a róm. kath. egyháztanács és iskolaszék tagjai, a tantestület, a kath. egyesületek tagjai.

A püspök kiséretében volt még, a fentebb emlitetteken kivül *Csekő* Gábor egri prépost-kanonok.

Elsőnek Debrecen város nevében *Kovács* József polgármester üdvözölte szivből fakadó szavakkal a püspököt, aki lekötelező szivélyességgel válaszolt.

Utánna *Unger* Gusztáv curiai biró, rk. iskolai elnök üdvözölte a főpásztort, akinek magas személyiségéhez fiui hálával és szeretettel ragaszkodnak. A püspök válasza rendkivül meleg és szivélyes volt.

Ezután a püspök, *Kovács* József polgármesterrel a város hires ötös fogatán behajtatott a plebániára, ahol *Gróh* Ferenc prépost-plébános, a papság élén intézett üdvözlő beszédet a

---

jegyzővel ivott s amint meglátta a másik ülésen alvó városi mentőt, mindjárt arra gondolt, hogy az urak valami csufságot akarnak cselekedni.

Nyakas áthajolt Csutora felé s megfogva annak vállát, alaposan megrázta. A mentő azonban aludt, mint a tej s még ágyuszóval sem lehetett volna felébreszteni.

A mentő mellett, az ülésen egy fehér papir iv hevert. Nyakas felvette az ivet; — az »orvosi bizonylat« volt. A »rettenetes ember« fülig elvörösödött, amint elolvasta az irást.

— Tehát bolondok házába akartak csukni — mormogta magában. — No de vissza adom a kölcsönt, hogy hét vármegye fog a mi városunk bölcsein nevetni. Nyakas szépen összehajtota az orvosi bizonyitványt s betette kabátja belső zsebébe.

Végre megérkezett a vonat arra az állomásra, ahova Nyakast az elmekórházba internálták. Az állomáson két egyenruhás ápoló már várta a beteget. Nyakas kiszállott a vonatból s intett az ápolóknak, kik aztán Csutora Györgyöt, a civilruhás mentőt fektették a betegszallitó kocsira.

Pár perc mulva a kocsi berobogott az elmekórház udvarára és Nyakas András átadta a beutaló hatósági szakértői bizonyitványt az ügyeletes orvosnak, aki megvizsgálta az ál Nyakas Andrást és csakugyan konstatálta rajta az idült alkoholos elmezavart . . .

A még mindig alvó Csutora Györgyöt az ápolók bevitték a megfigyelőosztályra, Nyakasnak pedig bizonyitványt adtak arról, hogy a beteget átvették.

Nyakas András zsebretéve az irást, a legközelebbi vonattal hazautazott szülővárosába, hogy kipihenje a kalandos ut fáradalmait . . .

*

Csutora György több mint 12 óráig mozdulatlanul feküdt a kórházban. Hajnali három óra lehetett, amikor felébredt. Felülve ágyában, körülnézett a szokatlan helyen s az éjjeli lámpa világánál megpillantotta fejtábláját:

> **A beteg neve:**
>
> Nyakas András
>
> **Kórisme:**
>
> Psychosis alcocholica
> (Sub. observatione.)

A mi mentőnk kissé gondolkodni kezdett a történteken, de sehogy sem tudott tisztába jönni a helyzettel. Hogy kerülhetett ő erre az idegen helyre, ebbe a kórházba. Vagy talán megváltozott a világ s ő nem is Csutora György, hanem Nyakas András. Hát ha igazuk van azoknak, akik hisznek a lélekvándorlásban. De hát ha még sem. Le akart szállni az ágyáról, hogy közelebbről vizsgálja meg a környezetét, de ebben a pillanatban mellette termett két markos ápoló, akik bizony nem éppen gyengéden visszatektették az ágyba.

— Mit akarnak tőlem, én mentő vagyok. Nem vagyok én bolond!

— Tudjuk mentő ur. De azért csak maradjon nyugodtan és ne szálljon le az ágyról, — szólott az egyik ápoló.

Csutorát most már végleg elhagyta a türelme s éktelenül orditozni kezdett:

— Engedjenek ki innen, nekem fontos dolgom van Jaj Istenem, mi lesz a betegemmel. Elfognak csapni.

— Ugy látszik nyugtalan beteg, — állapitották meg az ápolók s a házi telefonon intézkedést kértek az ügyeletes orvostól, aki elrendelte, hogy a »dühöngőt« pakolják hidegvizes lepedőbe. Az orvosi utasitásra egy egész sereg ápoló jött a kórterembe, akik a mentőt lekapva husz körméről, begöngyölték egy 16 méter hosszu hidegvizbe áztatott lepedőbe ugy, hogy mozdulni sem tudott.

A szegény mentő orditozott, de bizony abban a szomoru házban senki sem hallgatott a panaszára.

*

főpásztorhoz, amelyet szeretettel viszonzott gr. Széchényi Miklós püspök.

Ezután a püspök egyházi ruhát öltött és baldachin alatt ment a templomba, ahol a hivők csupán a szentélyen kivül eső részben foglalhattak helyet. A szentélyt az egyháztanácsosok, iskolaszéki tagok és más hivatalos személyek részére tartották fenn. Aldás után gróf *Szechényi* Miklós baldachin alatt tért vissza a plébániára, ahol *Grók* Ferenc prépost plébános szükkörü ebédet adott a főpásztor tiszteletére.

Délután fél háromkor gróf *Széchényi* Miklós püspök először a *Svetits* leánynevelő intézetbe ment, ahol fényes fogadtatás várt reá. Onnan a *Therésiánumba,* majd a kath. főgimnáziumba ment a püspök. Ezután a város elökelőségeit látogatta meg megyés püspökünk.

Délután fél négykor tért vissza a püspök a plebániára s nyomban fogadta a tisztelgő küldöttségeket.

Egyházak, hatóságok, testületek képviselőinek fényes gárdája vonult fel ez alkalomból, hogy a Debrecenben időző püspököt üdvözöljék.

Este fél hétkor gyülekeztek a *katholikus népszövetség* tagjai a Varga-utcai fiuiskola udvarán s fél nyolckor onnan indultak el zenével, lámpionokkal. A Szent-Anna-, Piac , Kossuth- és Batthyány-utcákon haladtak végig s mentek a plébánia elé. A menetben mintegy 20,000 ember vett részt.

A lámpionos menet után az *Iparos Dalegylet*, majd a *Városi Dalegylet* adott szerenádot, amelylyel az ünneplés véget ért.

Ma, vasárnap reggel 7 órakor zenés mise és prédikáció után végzi el gróf *Széchényi* Miklós püspök a bérmálást.

Országgyülés. Névszerinti szavazásokkal és a szerdai ülésről elmaradt interpellációkkal telt el a képviselőház mai ülése. A névszerinti szavazások után *Ráth* Endre a vasutak folytonos késése, a kolera és a birói kinevezések késedelmessége miatt és *Kun* Béla a sajtószabadság dolgában interpellált.

Boldogok voltak az urak egy napig Nyakas András városában. De nem sokáig tartott az öröm, mert Andris gazda már másnap délelőtt felment a városházára üdvözölni a tanácsbeli urakat, akik majd kővé váltak, amikor a rettenetes embert meglátták.

A polgármester azonnal sürgönyözött az elmekórház igazgatójának, hogy tévedés történt, hogy a városi mentőt fogták ott a beteg helyett. Az elmekórház igazgatósága védekezett, hogy bizony ők az elmebeteget vették át, aki ugyancsak dühöngő őrült. Végre tisztázódott a helyzett és Csutora György mentőt két heti gyógykezelés után, városának téritvénye ellenében kiadták a tébolydából, mint javult — elmebeteget.

A legközelebbi városi közgyülésen Nyakas András dörgedelmes beszédet mondott a városi tanács ellen. A ravasz »paraszt« a hallgatóság nagy gyönyörüségére elmesélte az elmekórházi történetet s beszédét igy fejezte be:

Tehát szeressük uraim egymást, mert hát mindnyájunkat érhet baleset, még a mentőket is. N. Gy.

Elfogták a Grünstein-féle betörőket

A Beöthy Ödön-utcai betörőket tegnap délután végre sikerült elfogni a margitai határban. A nyomozás során, melyet Jánossy Gyula rendőrkapitány vezetett, most már megállapithatjuk, hogy helyes nyomon egyedül Jánossy Gyula járt, aki a körülmények tanulmányozása után nyomban az elfogott egyik tettesre, Mihalovszki Dezsőre gyanakodott és keresztette a detektivekkel mindenfele.

A tegnapi szenzációs eseményről az alábbiakban számolunk be:

Tegnap délután négy óra után telefon értesitést kapott a nagyváradi rendőrség, hogy *Margitán* elfogtak egy igen gyanus embert. Ez a hir valósággal felvillanyozta a már-már csüggedő rendőrséget, melynek ugyszólván semmi nyom sem volt birtokában.

A telefonértesitést a margitai csendőrség adta a rendőrségnek, kérvén a további vizsgálat folytatását.

A margitai hajsza.

Tegnap reggel a margitai vonattal három ember érkezett Margitára. A három alak egyenesen a pályaudvaron lévő Vasuti vendéglőbe tért be és ott kezdtek mulatni. A mulatozás előbb nagyon szerény keretek között, közönséges kocsisbor mellett folyt.

Majd bevonultak egy nyilvános mulatóhelyre, ahol már zajosabban mulattak nők társaságában. Ugylátszik a három idegen nem akart Margitán maradni, mert a mulatóhelyről visszamentek a Vasuti vendéglőbe. Mire ide visszatértek már alaposan ittasak voltak. A köztük folyt beszélgetésből kivehető volt, hogy a délutáni vonattal tovább fognak utazni.

A mulatás a vasutnál már pezsgő mellett folyt. Már 30 üveg állott üresen az asztalon, amikor a társaság fizetett csupa 100 koronásokkal fizették az italok árát. A mulatozók gyanusak voltak a vendégeknek, akik értesitették a dologról a rendőrséget. A rendőrségről nyomban kiment két rendőr a helyszinre.

Mikor a három mulató ember észrevette a rendőröket, futásnak eredt. Futás közben egy kereskedőre, aki utjába állt az ittas embereknek, rálőttek. A rendőrök a Vasut-utcán üldözték a gyanus embereket, amikor azok vissza fordultak és revolverrel a rendőrökre lőttek. Sebesülés nem történt.

A rendőrök erre a csendőrökhöz futottak segitségért. A csendőrjárőr nyomban kiment és tovább folytatta az üldözést. A csendőrök megérkezésekor már a három ember közül csak egy volt a pályaudvaron, a másik kettő elfutott. Ez az egy ember nem akarta megadni magát, azonban ugylátszik nem volt több tölténye és igy nem védekezhetett. A csendőrök elfogták és bekisérték.

A margitai vallomás.

Az elfogott embert nyomban *Bajkó*, járási őrmester hallgatta ki. Az elfogott gyanus embert *Bubuj* Pálnak hivják. Elmondta, hogy ő Nagyváradon, a Rimanóczy-féle téglagyárban dolgozott és onnan ment Margitára. A pénzt állitólag a gyárban, mint téglamunkás kereste. Később oda módositotta vallomását, hogy ő Margitán egy kondás ismerősével akart társulni, akinek öröksége van. Ezt az örökséget vették fel és onnan van a pénze. Találtak nála 700 korona készpénzt. Elköltöttek 400 koronát. A kondásnak pedig az egész öröksége sem tesz ki 400 koronát. A csendőrőrmester keresztkérdései annyira zavarba hozták Bubuj Pált, hogy ezután minden további felvilágositást megtagadott.

A margitai csendőrség nyomban értesitette a nagyváradi rendőrséget, mely megjelent a Rimanóczy-gyárban. Bubuj tényleg dolgozott a gyárban négy hónapig, azonban innen minden pénz nélkül bocsátották el. A talált pénz tehát más helyről származott.

Az elfogott embernek két társa az üldözők elől Székelyhid felé menekült. A csendőrség azonban nem bizik benne, hogy odáig el tudtak volna jutni, mert oly ittasok voltak. Az elmenekültek egyike *magas*, *szőke* alak volt, mig a másik alacsonyabb termetü volt és egy kicsit *sántitott* is.

A margitai csendőrség az elmenekült emberek kézrekeritése végett igénybe vette a környékbeli csendőrséget is, mely szintén segitségére van az üldözésnél. Este 6 órakor még nem lehetett tudni, hogy Bubuj tényleg tagja-e a Grünstein-féle betörő bandának. A margitai csendőrség meg van róla győződve, hogy ha Bubuj nem is tagja a bandának, de a nálatalált pénzt jogtalan módon szerezte és esetleg valamelyik más bünténynek az elkövetője.

A nagyváradi nyomozás.

A nagyváradi rendőrség tegnap délután azzal a tudattal vezette a nyomozást, hogy éjjel 12 óráig okvetlen meg kell kerülnie a betörőknek. Lázas izgalommal vártak tehát minden értesitést Margitáról. Hogy a rendőrséget jobban ambicionálja a károsult kereskedő, *Grünstein* Sámuel *500 korona jutalmat tüzött ki* annak, aki a rablókat kézrekeriti.

A nagyváradi rendőrség, most már kétségtelenül megállapitható, hogy rossz nyomokon járt, amikor a büntény elkövetőjét Schiller Károly személyében kereste. Schillerre vonatkozólag tegnap ugyanis Gyergyóborszékről értesités jött, hogy a gyanusitott ember már a büntény elkövetése előtt két nappal Gyergyóborszéken tartózkodott.

Annál terhelőbb adatok érkeztek Fekete Jánosra vonatkozólag.

Fekete János fegyházviselt kávéházi hetes, akit a rendőrök a rablás idején Nagyváradon láttak, de azóta eltünt a városból. A nyomozás során táviratoztak az ország nagyobb városaiba. A budapesti rendőrségtől tegnap táviratot kapott a nagyváradi rendőrség, amelyben tudatják, hogy ők is keresik Fekete Jánost, mert szeptember 7-én a fővárosban kifosztotta Tárnok János kőmüvest. Feltörte a ládáját s ellopott abból 44 darab aranygyürüt és nagyobb mennyiségü fehérnemüt. A rendőrség tudakozódott utána Pósán és Pósalakán, ahol a fegyházviselt Fekete János gyakran szokott megfordulni.

Reggelizés előtt félpohár
Schmidthauer-féle
Használata valódi áldás gyomorba josoknak, székszorulásban szenvedőknek.

Igmándi keserüviz

Az elrontott gyomort 2—3 óra alatt teljesen rendbehozza. Kis üveg 40 fill. Nagy üveg 60 fill.

Kapható Nagyvárad és vidékén minden gyógyszertárban és jobb füszerüzletben.

Elfogták a betörőket.

Tegnap este 8 órakor végre kézrekerült a betörők három tagja. A margitai csendőrség ugyanis az elmenekült két embert tovább üldözte és a határban tényleg elfogta. A két ember *Mihalovszki* Dezső és *Nagy* Pál kőmüves segédek. Az elfogott emberek előbb tagadták, hogy részük lett volna a betörésben, azonban *Mihalovszki bevallott mindent.* A vallomás során Mihalovszki elmondta, hogy a negyedik társuk *Fekete* János volt, aki azonban még Nagyváradon megvált tőlük és Budapestre utazott. A pénz 1300 korona hiján és az óra megkerült. A margitai csendőrség az elfogott betörőket szigoru őrizet alá vette és reggel átadják a nagyváradi detektiveknek, akik elutaznak értük. Ma reggel *Kelemen*, *Dienes* és *Bott* detektivek el is utaztak Margitára, ahol átveszik a betörőket és még délután Nagyváradra kisérik.

Jánossy Gyula kapitány táviratilag kereste meg a fővárosi rendőrséget Fekete kézrekeritése iránt.

Az elfogott betörőkre vonatkozólag Jánossy Gyula rendőrkapitány a következőket mondta:

— En már a nyomozás kezdetekor meg voltam győződve felőle, hogy nem Schiller a tettes. Nem is forditottam nagy gondot az ő elfogatására. A betörés körülményeit tanulmányozva, azokat összevetve a helyszini viszonyokkal, meg voltam győződve róla, hogy a a banda egyik tagja Mihalovszki, aki már többször büntetett ember.

Elfogták a negyedik rablót

A budapesti rendőrfőkapitányság az éjszaka folyamán táviratilag értesitette a nagyváradi rendőrséget, hogy *Fekete* Jánost, a Beöthy Ödön-utcai rablás egyik tettesét tegnap délután Budapesten elfogták. Fekete Jánosért Bodó László rendőrfelügyelő ma Budapestre fog utazni, hogy a vakmerő rablót erős rendőri fedezet mellett Nagyváradra szállitsák.

Biharvármegye az obstrukció ellen.

Biharvármegye törvényhatósága a jövő héten, szerdán tartja meg szeptember havi közgyülését. A közgyülés sok sablonos ügye között a verseci átirat az, mely leginkább kiemelkedik és helyez kilátásba felszólalásokat. Ebben a tárgyban tegnap hozta meg az állandó választmány javaslatát. A választmány délelőtt 10 órakor *Pallay* Lajos elnöklete alatt tartotta meg ülését, melyen egyhangulag elfogadták, hogy az obstrukció ellen felirnak a képviselőházhoz. Az általános választói jog érdekében küldött átiratot a választmány javasolja, hogy a közgyülés vegye tudomásul.

Legszebb
Felöltők
Bluzok és
Ruhaszövetek
FLEGMAN
áruházában, BÉMER-TÉR.

Czipő, kalap, harisnya és fehérnemü
legjobban és legolcsóbban
REICHARD áruháza
szegnél, Fő-utcza szerezhetők be.
Gymnasium, Reál és Polgári
iskolai diák sapkák.
TORNA CZIPŐK.
115

UJDONSÁGOK.

A XI. Katholikus Nagygyülés.

A Országos Katholikus Szövetség 1911. *november hó 12—14. napjain* rendezi Budapesten a XI. katholikus nagygyülést. Amennyiben a szakosztályokban egyesületek, intézmények vagy egyesek előadást tartani és javaslatot előterjeszteni szándékoznak, ezt — a javaslat szövegének egyidejü beküldése mellett — október hó 15 ig kell a szövetségnél (IV. Ferenciek tere 7. sz. III. lépcső, I. 8.) bejelenteniök, hogy azok a nagygyülés előkészitő bizottságának tárgyalása alá kellő időben kerülhessenek.

Csernoch János dr kalocsai érsek a Katholikus Nagygyülés előkészitő bizottságához a következő levelet intézte:

»Köszönettel vettem az Országos Katholikus Szövetségnek a folyó év november hó 12—14-én tartandó katholikus nagygyülésre vonatkozó jelentését és az abban előadott óhaját, hogy a nagygyülés védnökségét elfogadjam. Mint a katholikus nagygyüléseknek kezdettől fogva tagja s legtöbbször egyik szónoka, majd védnöke, ugy most is készséggel rendelkezésre állok az Országos Katholikus Szövetségnek s örömmel ajánlom fel igénytelen szolgálatomat és szerény közreműködésemet.

Szemem előtt lebeg isteni Üdvözitőnk magasztos példája és buzgó imája, aki nemcsak apostolaiért s azok utódaiért, hanem mindazokért könyörgött, akik igéjök által hinni fognak benne, »hogy mindnyájan eggyé leszünk«. Ez egységre van szükségünk nekünk is magyar katholikusoknak most inkább, mint valaha, midőn, ha minden jelek nem csalnak, lényeges átalakulások küszöbén állunk. Mutassuk meg ennélfogva, hogy legalább a katholikus nagygyüléseken — hogy a vatikáni szent zsinat szavaival éljek — egyek vagyunk a gondolkodásban és véleményben.«

Midőn tehát a védnökséget örömmel elvállalom, kivánom, hogy a megtartandó katholikus nagygyülés az eddigieknél is fényesebben sikerüljön, a beszédeket és határozatokat tettek kövessék s egységünkről a nagy világ előtt is bizonyságot tegyenek.«

* **A mu eumok és könyvtárak kongresszusának előkészitése.** A muzeumok és könyvtárak orsz. bizottságai ez évben *Nagyváradon* tartják kongresszusukat. A kongresszust előkészitő bizottság ma, vasárnap, szeptember 17-én délelőtt 11 órakor a városházán ülést tart.

* **Kismarjai Bocskay szobor.** Biharvármegyének Kismarja községe nagy szülöttének és egykori fejedelmének Bocskaynak szobrot emel. A szobor ünnepélyes leleplezése folyó évi *október 1-én* délelőtt 10 órakor lesz, melyet társasebéd követ A szép ünnepélyre Biharmegye és Nagyvárad város törvényhatóságát is meghivták. Aki netán meghivót nem kapott volna és arra igényt tart, kéri a rendezőség, hogy a hirlapi meghivást fogadja el.

* **A virilisek névjegyzéke közszemlén.** Nagyvárad város igazoló választmánya a legtöbb egyenes állami adót fizető névjegyzékét megállapitván, a névjegyzék az 1896. évi XXI. t.-c. 28. § a értelmében a polgármesteri hivatalban, (Városháza I. emelet 5.) folyó évi szeptember hó 18-ik napjától, szept. hó 25-ik napjáig terjedő 8 napi közszemlére kitétetik. Miről az érdekelteket azzal értesitem, hogy a névjegyzéket a fennebb jelzett határidő alatt megtekinthetik és netaláni fellebbezéseiket a közszemlére történt kitételtől számitott 15 nap alatt Nagyvárad város álladó biráló választmányához beadhatják. Nagyvárad, 1911. szeptember 15. Rimler Károly polgármester.

* **Adomány a Mensa Academicának.** A nagyváradi királyi katholikus jogakadémia tanári kara 100 koronát adományozott a jogakadémia kebelében működő Mensa Academica javára. A kegyes adományért hálás köszönetet mond dr *Bozóky* Alajos, m. kir. udvari tanácsos, igazgató.

* **A XVI. gyógyszertár ügye.** Nagyvárad rohamos fejlődését tanusitja az a szükséglet is, mely ujabb és ujabb gyógyszertárak engedélyezésével talál kielégitést. A terjeszkedő városnak, a szaporodó lakosságnak igényeit a szaporodó gyógyszertárak elégitik ki. Ma már a XVI. gyógyszertárnál tartunk. A XVI. gyógyszertárat *Géher* Antal kéri és pedig olyan helyre, a hol valóban hiányt pótol: a Rákuczi-ut elejére, a Gerliczy házba. Az ötlet, mely Géheré, már maga megérdemli a gyógyszertári engedélyt. Azontelül *Géher* Antal egyike Nagyvárad legképzettebb gyógyszerészeinek, régi gyakorlata van, széles körökben ismerik rokonszenves egyéniségét, szóval mindenképpen a legmélányosabban oldódik meg az uj gyógyszertár kérdése, ha azt — a mint előrelátható — az arra leghivatottabb egyén, Géher Antal nyeri el.

* **A hol nics lakás az orvosnak.** A *zsadányi* körorvosnak dr *Mester* Attilának csaknem minden hónapban szerepel egy egy beadványa a vármegyeházán. A beadványokban állandóan arról panaszkodik a körorvos, hogy az ő lakása oly rettenetes állapotban van, hogy az ott tartózkodás életveszélyes. A vármegye már el is rendelte a községnek, hogy megfelelő lakást épitsen, a község azonban nem épitett uj lakot és e miatt a körorvos most arra kéri a vármegyét, hogy engedje meg neki, miszerint a körorvosi székhelyét *Zsadányból* vagy *Okányba* vagy *Bikarugrára*, esetleg *Komádiba* helyezhesse át, mert Zsadányban nincs lakás egyáltalán.

* **Repülés Nagyváradon.** Egy merész pilóta fog vasárnap fölszállni, aki pompás bravurjaival már bámulatba ejtette több magyar város közönségét. A Bóné-kuti nagy sikság ismét tanuja lesz a XX. század legnagyszerübb produkciójának. Ismét összesereglik ezer és ezer ember, hogy felejthetetlen impressziókat szerezzen az emberi ész diadalának előre tuséről. S amint *Csermák* Jánosnak, aki 24-én fog nálunk repülni, eddigi szereplése mutatja, ugy páratlan élvezetben lesz részünk. Csermák

ma már a jó nevü pilóták közzé tartozik, ki Aradon, Temesvárt, Szegeden s több nagy városban óriási érdeklődést tudott maga iránt kelteni. Valószinü, sőt biztos, hogy vasárnapi repülése igazi szenzáció lesz a nagyváradiaknak is.

* **A szüret megállapitása.** A nagyváradi hegyközségi birtokossag választmányának alólirt napon tartott ülésében a hegyközségi birtokosság rendes őszi közgyülésének határidejéül 1911. évi szeptember hó 24-ik napjának d. e. 11 órája a városház tanácstermében tüzetett ki. Miről a hegyközségi birtokosság tagjait azzal van szerencsém értesiteni, hogy a közgyülés tárgyát a folyó évi általános szüret határidejének megállapitása fogja képezni. Kelt a nagyváradi hegyközségi birtokosság választmányának 1911. évi szeptember hó 8-án tartott ülésében. *Bordé* Ferenc, vál. jegyző.

* **A főtisztelendő papság szives figyelmét felhivjuk** a már rég idő óta előnyösen ismert **Voszka Ferencz cég cipő és csizmaáru** készitményeire. A nevezett cégnek ugy raktáron levő, mint megrendelésre készitett árui nemcsak *tartósak, de a viseletet illetőleg a legkényelmesebbek is.* — Amidőn a fentieket szives figyelembe ajánljuk, még azt vagyunk bátrak megjegyezni, *hogy ugy előzékeny és pontos kiszolgálásról, mint kényelmes és minden izlést kielégitő kivitelről s coulans árszámitásról* a legtöbben gondoskodik mindenkor **ifj. Voszka Ferencz** czégtulajdonos. **Rákóczi-ut 4. Telefon 1133.**

Klinikai vizsgálatok a stuttgarti Katalin-kórházban megállapitották: A legkülönfélébb betegeknél a természetes **Ferencz József**-keserüviz épp oly biztosan, mint enyhén ható hashajtónak bizonyult. Még az emésztő-csatorna gyuladásos állapota is, mely más hashajtóvizek használatát gyakran lehetetlenné teszi, a Ferencz József-keserüviz alkalmazását megengedi. — Kapható gyógytárakban és füszerkereskedésekben. A Szétküldési-Igazgatóság Budapesten.

* **Gyilkosság a szőllőben.** Borzalmas gyilkosság történt tegnap *Szombatság* községben. *Szikora* Péter, pusztahollódi napszámos együtt dolgozott egy szombatsági szőllőben *Csimpe* György odavaló napszámossal. Munka közben egy ásón összevesztek és szóváltás közben Szikora ásójának élivel ugy fejbe vágta Csimpét, hogy az menten összeesett. Akkor Szikora bement a pajtába botjáért és azzal addig ütötte a szerencsétlen embert, mig csak élet volt benne. Aztán a hullát bevonszolta a pajtába, ő pedig megszökött. A pusztahollódi csendőrség telefonon rögtön értesitette a környékbeli csendőrőrsöket és a nagyváradi rendőrséget. Az ügyészség kiadta ellene a körözö levelet, mely szerint Szikora Péter magas, sovány termetü, gesztenye haju és bajuszu, 32 éves napszámos, aki szökésekor szalmakalapot, bakkancsot és sürü gombos mellényt viselt. A rendőrség a gyilkost keresi.

* **A kolera elleni védekezésben** a legnagyobb szerepe van a viznek. Az orvosok egyhangu véleménye szerint a szénsavtartalmu ásványvizet járványos időben nemcsak ivásra, de még szájöblögetésre is kell használni, mivel az erős szénsav a bacillusokat megöli és kiirtja. A szénsavtartalmu ásványvizek között tudvalevőleg a »Buziási Phönix« a legelőnyösebben ismert és legjobban elterjedt, mivel nemcsak a legszénsavdúsabb tartalmu természetes (nem tellitett) és legolcsóbb ásványviz, hanem bakteriummentes is s ennek következtében az orvosok által ajánltatik és a kórházakban általánosan használják. »Buziási Phönix« ásványviznek most egy házban sem volna szabad hiányoznia.

* **A jogi oktatás és vizsgák reformja.** Jelenleg ez a kultusztárca legégetőbb s leggyorsabb megoldást követelő problemája. Hogy a szükséges reformterv kivitele gyorsan történhessék, annak rendeleti uton való életbeléptetésére is megkapja a miniszter a felhatalmazást.

Az ügyvédjelölti gyakorlat meghosszabbitására vonatkozó törvényjavaslat már beterjesztetett a képviselőházba. Abból rövidesen törvény lesz, amely az ügyvédjelölti gyakorlatot két évvel meghoszszabbitja s a gyakorlat megkezdését a doktoratus megszerzésétől teszi függővé. A kiknek tehát hátralékos jogi vizsgái (szigorlat, alap-államvizsga ügyvédi) vannak saját érdekükben siessenek, mert minden napnyi késedelem esetleg helyrehozhatatlan hibáknak, önvádnak lehet előidézője. Ne áltassa senki magát azzal, hogy a törvény méltányosságot fog gyakorolni, hanem mindazon jelöltek, akiknek jogi vizsgájuk (szigorlat, ügyvédi) van hátra, exisztenciájuk követelő parancsának tekintsék azt, hogy hátralevő vizsgáikat letegyék. Aki tehát csak teheti, fogjon a készüléshez, amelynek egyedül célravezető: időt, fáradtságot és költséget megtakaritó gyors és biztos módját »A jogi vizsgák letétele« c. munkában (IV. kiadás, negyvenedik ezer) találja leirva. Dijmentesen küldi dr. Dobó, Kolozsvár, Bolyai-utca 3. 402

x **Langen és Wolf motorgyár**, a világhirü OTTO motorok gyártója, helyben Kossuth-utca 7. szám alatt fióktelepet létesitett. A cég fenti telepén állandóan üzemben láthatók: motorok, malomgépek, valamint az elterjedt Kiessling & Co. cég FAMEGMUNKÁLÓGÉPEI és asztalosmühely-berendezési tárgyai s e minőségben környékünkön fenti cég az egyedüli, mely ezzel foglalkozik. Speciális utimozgonyai a legelismertebbek, miért is ezeket erdő, fürész és egyébb gyártelepeink figyelmébe ajánljuk. Szállit eredeti »Diesel« nyersolajmotorokat, teljes malomberendezeseket és cséplőgarniturákat, valamint gazdasági gépeket. Szakszerüen foglalkozik tégla-, jég- és hütő-, valamint egyéb gyártelepek teljes felszerelésével. A cég 40 éves fenállása, valamint az egész világon elterjedt régi, kiváló hirneve már eleve is teljes szavatosságot nyujt a minden tekintetbeni legelőnyösebb kiszolgálásra. Kivánságra a cég dijmentesen szolgál árjegyzék, költségvetés és szakmérnöke kiküldetésével. Egyben felhivjuk t. olvasóink figyelmét a cég mai lapunkban megjelent hirdetésére.

x **Csillár és fémáru gyártási telep: Nagyvárad** Szt. János-u. 1. **Iroda s raktár Bémer-tér 3. Telefon 556.** Készitek a legizlésesebb kivitelben modern és stylszerü csillárokat, villamos, gáz vagy petroleumra. Átalakitások s régi csillárok galvanizálása; **villamos motor, világitási** és csengő berendezések a legolcsóbban. Kiváló tisztelettel STERN ADOLF. 33

* **Az idei szép őszi napokat** legkellemesebben CSÁKY SÁNDOR teritett asztalai mellett tölthetjük el, (vasut-állomási repülő-hid hegyoldali lejárójánál) hol mindenkor **tisztán kezelt kitünő hegyi borok, izletes jó magyar konyha** áll a t. közönség rendelkezésére. — **Minden szerdán este friss flecken-sült.** — A t. közönség szives pártfogását kéri **Csáky Sándor** vendéglős.

x **Habig kalapok, Fownes keztyük, angol cipők egyedüli raktára**
RÓTH M. UTÓDÁNÁL.

x **Itt a vadászat!!** Ha élvezettel akar vadászni, ugy fegyverét és patron szükségletét szerezze be szakembernel, mert nem mindegy az, hogy csak puska vagy patron legyen, hanem fontos, hogy az jó és szakértő által legyen készitve, ne hagyjuk magunkat félrevezetni hangzatos hirdetésektől, mert rendesen ké-ől bánjuk csak meg, ha ilyeneknek felülünk. **Sauer**-féle fegyverek eredeti gyári árban árjegyzék szerint; továbbá a legjobb rendü gyárosok fegyverei csak LADÁNYI JÓZSEF puskamüvesnél kaphatók eredeti árban. M. kir. lőporáruda. **Telephon 269. Nagyvárad, Rákóczi-ut.**

x WEISZ LAJOS kereskedelmi- és müszaki irodája lakás és szőnyeg pormentesitő vállalatot létesitett, melyhez a világhirü Vacuum Cleaner pormentesitő gépet alkalmazza. A vállalat megkezdte a munkálatokat és a jelentkezőket sorrendjében eszközli. Lapunk mai számában közölt hirdetést t. olvasóink figyelmébe ajánljuk.

x **Casinók,** olvasókörök, nép-, önképző, ifjusági-, tanári és egyéb könyvtárak, valamint szakszervezetek igen gondos és előnyös kiszolgálásban részesülnek. **Benkő Arthur** könyv és papir keresk. modern antiquariumában, **Nagyvárad, Rákóczi-ut 10.**

x **A LA GERBEAUD** szinházi cukorkák kizárólag csakis **Aszódynál**, Kossuth-utcza és **Cukorkakirálynál** Kert-utcán kapható eredeti csomagolásban, I-es 2 K, II-ős 1 K, III-as 50 fill. Kiváló finom, jó minőségéért a cég neve garantia. Minden csomagon az **Aszódy** név olvasható. :: **Telefon 635.** 550

Kolosváry Sándor

ékszerész, arany és ezüstmüves üzletét

folyó év május 1-én helyezte át mig az épitkezés tart Nagyvárad, Rákóczi-ut 5. sz. Veiszlovits házba, az Orsolya zárda templomával :: szemben. ::

Tudósitás!

Tudatni kivánom az igen tisztelt eddigi megrendelőimmel és az elegáns ruhákat szerető uri közönséggel, hogy

a tavaszi és nyári szöveteim

megérkeztek. Angol és belföldi szövetekben oly nagy választékkal rendelkezem, hogy bármelyik fővárosi céggel felveszem a versenyt, ugyszintén az előállitásban is, ami a saját vezetésem alatt történik

Nagybecsü pártfogást kér

FRIEDLÄNDER

angol uri szabó cég

Nagyvárad, Szent János-utca 4. sz.

Mintákkal kivánatra háznál szolgálok.

Telefon 11—41. Telefon 11—41.

Értesitès.

Van szerencsénk a mélyen tisztelt háztulajdonos urak becses tudomására hozni, hogy **Óváry Lajos kályhás üzletét** átvettük s az eddigi szolid alapon folytatjuk

ÓVÁRY TESTVÉREK

cég alatt.

Kiváló jóságu modern és izléses kályháinkkal, pontos kiszolgálással és becsületes munkával óhajtjuk továbbra is mélyen tiszelt megrendelőink elismerését kinyerni s a boldogult elődünk által szerzett bizalmat továbra is fentartani. A legdivatosabb és :: legegyszerü :: **cserépkályhàk** állandóan raktáron vannak.

Javitási munkak a legrövidebb idö alatt eszközöltetnek.

Nagybecsü megrendeléseiket kérve, vagyunk tisztelettel

Óváry Testvérek kályhás iparosok

(Óváry Lajos utódai).

Csengeri-utca 27. szám.

Siessünk

Radó és Kertész

női divatáruházába, Kossuth-utca 2. szám,

ki leltár miatt nagy occasiót rendez, hol a következő cikkek kerülnek ***olcsón eladásra.***

Mosó grenadinok, batistok, selymek, pouplinok, ruhavásznak, francia delainok, ruha diszek és még sok más itt fel nem sorolt cikkek. — **Most sok pénzt megtakaritathatunk**, ha menyasszonyi kelengyénket itt vesszük.

Rimanóczy műbutorgyár.

:-: **Állandó bútorkiállitás.** :-:

I. rendü tölgy és bükkfa parketta **saját gyártmány.**

Saját készitményü modern cserépkályhák állandóan raktáron. Elvállalja kályhák javitását.

Raktár és iroda: Rákóczy-ut, saját ház.

:-: **TELEFON: 796.** :-:

Költségvetés dijtalan.

Hölgyeim!

Kelim, gobelin és Smyerna ujdonságaimra felhivom figyelmüket. Okvetlen nézzék meg.

TÁTRAY GUSZTÁV

Rákóczi-ut 4. sz. — Telefon 783.

Törlesztéses kölcsön!

Feltételek:

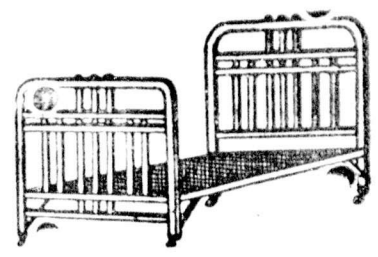
Teljes árfolyam 5.65 annuitás.

LÁSZLÓ ERNÖ

bank és kereskedelmi irodája

Nagyvárad, Rimanóczy-utca 9.

Vas és rézbutor gyári raktári

Szekrényágy **3** matraccal **20** korona

Sodronybetét **10** korona

Rézkarniss **4** korona

Gyermekágy **24** koronától feljebb, kapható

Kohn Adolf

vaskereskedőnél Nagyvárad, Kossuth-utca 10 sz. Telefon 636.

SZINHÁZ.

Heti müsor:

Vasárnap délután: Az uj honpolgár. Este: Babuska.

Hétfő: Az obsitos.

Kedd: A rivalda. (Először)

Szerda: A rivalda.

Csütörtök: Az erdészleány

Péntek: Szerencse fia.

Szombat: Luxemburg grófja.

Vasárnap este: Az ártatlan Zsuzsi. (Először. Bérlet 1. szám.)

Megnyitó.

Hat heti szünet után ujra megnyiltak a Szigligeti Szinház kapui. Egyelőre bérletszünetben s igy a lóversenyek dacára sem volt valami nagy tolongás a nézőtéren, pedig több uj szinésznő és szinész is bemutatkozott a Cigányszerelemben.

Zórika szerepében *Báthori* Elza lépett föl. Kellemes megjelenésü, csinos, de kis hangu szubrett szinésznő, aki helyesebben tette volna, ha nem ilyen nagy hangot igénylő szerepben lépett volna fel legelőször, amelyben elődjének olyan fényes sikerei voltak. Nagyon ügyes és kedves volt *Horváth* Mici, akit ha nem itt nőtt volna fel a szemeink előtt, nem hinnők el, hogy csak a második szerepét játsza, rutinja annyira kész művésznőé. *Micskei* játszotta a Józsi szerepét. Kezdő szinész, kissé szegletes mozdulatokkal, de kellemes és meglepően magas baritonhanggal.

Bizonyos, hogy szépen fog haladni pályáján és tanulással sok szép sikert remélhet, különösen vigyázzon a szövegkiejtésre. *Medgyaszay* Jenőnek nehéz a feladata, mert olyan kiváló művészt kell helyettesitenie, mint Mihályi Ernő. Persze erre sem ő, sem más nem képes, de azért el kell ismernünk róla, hogy nagyon rokonszenves, ügyes mozgásu s kellemes lágy hangu művész. Végleges véleményt valamely nagyobb igényü szerepe után mondhatunk csak róla.

Az énekkarok nem ragadtattak el valami különösen, sem megjelenés, sem ének dolgában. Róluk is majd más alkalommal mondhatunk birálatot.

A régi szereplőket s az ujakat egyaránt meleg szeretettel és ovációval fogadta a közönség. —ő—

Az első szinházi vasárnap. Ma délután Göngyi vonzó és mindig érdekes budapesti életképét, »Az uj honpolgárt« játszák a Szigligeti szinházban. Hunyady, T. Pogány Janka, Szentgyörgyi Márta, Szőke Gizi (az egyik uj szubrett), Étsy Emilia, Zsigmondy Anna játszák a főszerepeket. Este a régi, sikeres szereposztásban a »Babuska megy.

IRODALOM.

Endrei Kálmán kereskedelem politikai müvei Van a nagyváradi ügyvédi karnak egy tagja, a ki mindenkinél inkább elmondhatja magáról, hogy salí-made man: *Endrei* Kálmán. Tisztán a maga erejéből, páratlan kitartással és szorgalommal küzdötte föl magát az ügyvédi pályáig. Szorgalma most is arra ragadja, hogy rendes ügyvédi tevékenysége mellett még a szakirodalomnak és pedig a kereskedelmi szakirodalomnak is éljen. Egyszerre három müvére hirdet előfizetést; cimeik:

Összehasonlitó bankpolitika,

Összehasonlitó börzepolitika és

A magyar világ kereskedelem helyes politikája.

Az első kötet már legközelebb megjelenik, a többi gyors tempóban fog következni.

A szerző most bocsátotta ki az előfizetési felhivást, melyben felsorol egyet-mást irodalmi forrásaiból. Látszik, hogy Endrei a legkiválóbb szakférfiak tanulmányozása után fogott munkája megirásához. A három kötet előfizetési ára 20 korona. Az előfizetési pénzek a szerző lakására (Nagyvárad, Szilágyi Dezső utca 8. sz.) küldendők; a szerző kéri azoknak mielőbbi beküldését, miután csak annyi példányt nyomat, a hány előfizetője lesz. Az érdekes irodalmi müveket előre is ajánljuk az érdeklődők figyelmébe.

Nagyváradi Élet. *Fekér* Dezső szerkesztésében érdekes vállalkozás indul meg Nagyváradon: szépirodalmi hetilap. Az uj hetilap első száma kiválólag a szinházzal foglalkozik. Közli az uj szinésznők arcképét, Erdélyi beköszöntő sorait, Rimler Károly polgármester igen helyes okoskodását a szinház jövőjéről, Nagy Endre kabaréjának, Nagyvárad régi szinészetének ismertetését stb. Végül a heti müsor teljes szinlapja zárja be a füzetet, melynek ára 20 fillér.

SPORT.

A nagyváradi lóversenyek.

I. nap.

A kellemes szeptemberi délután bármennyire is kedvezett a tegnapi versenyeknek mégis nagyon gyér érdeklődés mutatkozott iránta. A megjelentek közül hiányzott gróf Tisza István, aki pedig eddig csaknem minden évben itt szokott lenni. Most helyette a fia jött el, akin legutóbbi balesetének semmi nyoma sem látszott. A versenyek pontban két órakor kezdődtek. Az egyes versenyek lefolyásáról tudósitásunk a következő:

I. *Eladó handicap.*

Indult öt ló. Elsőnek jött be *Korbuly* L. hadnagy Sátrány lova, melyet *Sibrik* lovagolt. Második lett a Suhogó (br. Durnelsz lov.), harmadik a Gredine Kállay Szabolcs tulajdona, lovagolta Holisek th.

Erős küzdelem után fejhosszal első, egy hosszal második.

Tot. 10 : 42, 4 : 16.

II. *Zerge akadályverseny.*

Indult három ló. Első a Rolly *Kállay* Szabolcs tulajdona lovagolta *Sibrik.* Második Bacsevszki, Böszörményi A. tulajdona, lovagolta a tulajdonos. Ez a verseny egyike volt a legérdekesebbeknek. Bacsevszki és Grastenfel állandóan együtt haladnak, az akadályoknál a

Bacsevszki előre nyomul, finis előtt azonban Rolly gyönyörgen tör előre mindkettő elé.

Tot. 10 : 14, 4 : 6

III. *Ürögdi akadályverseny.*

Kilenc ló van nevezve és csak kettő indult: Mortola és Suffragette. Mortola kitünő sik versenyló, a gátaknál azonban nehezen ugrott, sőt meg is sértette a lábát, mi miatt le is maradt.

Tot. 10:14, 4:6

IV. *Szálkai gátverseny.*

Indult két ló. Pallay Lajos Villám lova és Horthy B Marci lova. Villámot Holich lovagolta és be hozta igen könnyen.

Tot. 10 : 16, 4 : 6.

V. *Eladó gátverseny.*

Nevezve van 13 ló, indult 6. Csaknem az az egész pályán együtt futnak a lovak, amikor az utolsó negyedben Vándor előre tör (lov. Folisch) és utána nyomul Absurdum (lov. Gencsi), mig harmadiknak Marlonette jön be.

Tot. 10: 41, 4: 16.

VI. *Bónai kuti dij.*

Indul négy ló. Elsőnek érkezik Polydore (lov. Wodianer) második Bleriot (lov Harison), harmadik Torest King (lov. Sibrik.)

Tot. 10: 14, 4: 6

A versenynek semmi különös epizódja nem volt, a legnagyobb rendben folyt le az egész délután.

Bajnoki labdarugó mérkőzés. Alig hogy elkészült az idegenek által is megcsodált Rhédey kerti Sporttelep, máris lépten-nyomon kiviláglik az a lüktető szines élet, amely annak létesitésével keletkezett. A helyi sportegyletek nagy áldozatkészséggel gondoskodnak arról, hogy a nagyváradi közönségnek bőven része legyen minden oly élvezetekben, amelyekben eddig csupán a főváros közönségének volt része. Minden vasárnap és ünnepnap labdarugó mérkőzéseket és atlétikai versenyt rendez.

MUSCHONG-BUZIÁSFÜRDŐ
BUZIÁSI PHÖNIX ÁSVÁNY VIZ
BAKTERIUM-MENTES
természetes ásványviz.
Üdit-gyógyit. Üdit-gyógyit.
Vese- és hólyagbajoknál, a vesemedence idült hurutjainál, hugykő- és fényképződésnél, a légutak és a kiválasztó szervek hurutos bántalmainál kitünő hatásunak bizonyult.
Orvosilag ajánlva. Főlerakat:
JANKY ANTAL utóda
cégnél Nagyvárad. 203

TÁVIRATOK.

A közigazgatás reformja.

Budapest, szeptember 16.

(Saját tudósitónktól.) Héderváry miniszterelnöknek az a programja, hogy a közigazgatás reformját előbb fogja a Ház elé terjeszteni, mint a választói jog reformját. A közigazgatás reformjának előkészitő munkálataival már teljesen készen vannak a belügyminiszteriumban.

TANÜGY.

Parallel osztály a női kereskedelmi tanfolyamon. A nagyváradi női kereskedelmi tanfolyamra ez évben szokatlanul nagy számmal iratkoztak be, összesen 75 leányka. Mivel egy osztályban ennyi növendék nem lehet, Nagyvárad város tanácsa tegnap tartott ülésében egy parallel osztály felállitását engedélyezte, de csak a város által már megszavazott 1500 korona keretén belül.

KÖZGAZDASÁG.

Biharmegye és Nagyváradi Aruforgalmi Részvénytársaság.

A nagyváradi és biharmegyei kiskereskedők társulata nagy buzgalmat fejt ki tagjainak érdekében. Legujabb akciója a társulatnak, hogy áruforgalmi részvénytársaságot szervez, amelynek célja, hogy a kis és középkereskedők részére, *áruraktárt* létesits, amelyből a kereskedők összes szükségleteiket fedezik.

A tervezett áruraktár nagyfontosságát nem kell magyarázni, mert nyilvanvaló, hogy csak előnyére szolgál a kiskereskedőknek, ha az üzletük részére szükséges cikkeket módhatni első kézből kapják. Nagyváradon oly nagy számmal vannak a kiskereskedők, hogy az áruraktár életképességét biztositani képesek s ezáltal a nagyközönséget is jobban lesznek képesek kiszolgálni.

Az életre való eszme létrehozása érdekében fáradozók a következő felhivást bocsátották ki:

Felhivás.

A nagyváradi és biharmegyei kiskereskedők társulatának zöme azon rég óhajtott elhatározásra jutott, hogy részvénytársasági alapon a kis és közepes kereskedők teljes szükségleténe. fedezésére áruraktárt létesitsen.

Tekintettel arra, hogy ez a vállalkozás ma már aktuálissá vált, időszerünek tartjuk a t. tag és kartársak b. figyelmét ezen üdvös vállalkozásra felhivni!

Felkérjük ezuttal a t. kartárs urakat ezen vállalkozást saját érdekükben is minden irányban támogatni és a vállalat mielőbbi létesitését előmozditani sziveskedjenek.

Azon kartárs ur, ki anyagilag nem képes eléggé hozzájárulni a részvények mielőbbi lejegyzéséhez azok a cél elérésére használják fel összeköttetéseiket.

Ugy gondoljuk, hogy a t. kartárs uraknak nem kell e helyen magyarázatot adni, ezen vállalkozás szükséges voltáról, csak annyit jegyzünk meg, hogy a vállalat nem azon célból létesül, hogy a részvénytársaság évi hasznot, illetve az üzlet regiején kivül nyereséget produkáljon, hanem kizárólag oly célból, hogy a kis és közepes kereskedők eredeti árut és eredeti árakat és ami a fő, minden önző érdek nélküli megfelelő hitelt élvezhessenek és ezen hitel dacára ép oly kedvezményben részesüljenek az árak, illetve kiszolgálás tekintetében, mint aki kés. pénzért vásárol.

Megjegyezzük még, hogy a kartárs urak körlevelet és ahhoz mellékelt alapitási tervezetet fognak kapni, ami a vállalat megalapitásának pénzügyi részét megvilágitja.

Amidőn még ismételten kérjük a kartárs urak szives támogatását, vagyunk

teljes tisztelettel:
Az alapitók.

Az alapitási tervezet a következő:

1. Alulirottak Nagyvárad székhelylyel »Biharmegyei és Nagyváradi Aruforgalmi R.-T.« névvel Részvénytársaságot kivánunk alapitani.

2. A vállalat időtartama 50 év.

3. A Részvénytársaság alaptőkéje 300,000 korona, 3000 darab 100 koronás névértékü névre szóló részvény alapján, de amennyiben az aláirási záridőig csupán 200,000 korona volna lejegyezve, ugy 200 000 kor. alaptőkével fog a részvénytársaság megalakulni.

4. A részvénytársaság üzemének tárgya: füszer-, gyarmat- és vegyes-áruk nagybani vásárlása és kiskereskedők vagyis viszonteládusitók részére leendő tovább eladása.

5. A 3, illetve 200 000 korona készpénzben lefizetendő részvényjegyzés olykép történik, hogy a részvények névértékének 10 százaléka az aláiráskor, további 20 százalék pedig az aláirás záridejéig vagy legkésőbb 10 nappal az alakuló közgyülés előtt és pedig mindenkor az Országos Vasutasok Takarékpénztára r.-t. fiókjánál Nagyváradon, a Biharmegyei és Nagyváradi Aruforgalmi r.-t. javára fizetendő.

A befizetés a most nevezett hitelintézet hiteles számlakivonatával lesz az alakuló közgyülésen igazolandó. A további befizetések idejét és módját az alakuló-közgyülés fogja meghatározni.

6. Az aláirás zárideje 1911. év november 3

7. Tuljegyzés esetén az alapitók fentartják maguknak azt a jogot, hogy a részvénytársaság ugyanolyan névértékü részvények kibocsátásával a lejegyzett összegnek megfelelő tőkével alakuljon meg.

8. Az alakuló közgyülésre a részvényjegyzők a hely- és a tárgysorozat kivételével ajánlott levélben és valamelyik helyi napi lapban fognak értesittetni.

9. Az első igazgatóságot az alakuló-közgyülésen az alapitók 3 évre nevezik ki.

Nagyváradon, 1911. év szeptember hó.

Weisz Mór, a Nagyváradi és Biharmegyei Kiskereskedők társulatának elnöke, *Balázs* Márton, a Nagyváradi és Biharmegyei Kiskereskedők társulatának társelnöke. *Andrényi* Gusztáv, *Stern* A. Sámuel, *Nasch* Abrahám, dr *Kádár* Elek, *Kovács* Ignátz, *Schwarcz* Herman, *Márton* Lajos.

Gabona üzlet.

Borgida Béla és Társa jelentése.

Budapesten

A gabona-tőzsdén tegnap változatlan volt az irányzat. Készáru forgalom huszonötezer mázsa változatlan árak mellett.

Határidők zárlata:

Aprilisi buza (1912) — —	11·98
Októberi buza — — — —	11·68
Októberi rozs — — — —	10·17
Októberi zab — — — —	9·46
Májusi tengeri (1912) — —	8·28

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradi fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény — —	841·50
Osztrák hitelrészvény — —	648·—
Jelzálogbank — — — —	487·—
Leszámitoló és pénzváltó —	—·—
Salgótarjáni kőszén — —	684·—
Osztrák államvasut részvény —	740 —
Közuti vasut — — — —	806 —
Rimamurányi vasmü — —	687·—
Városi vasut — — — —	415.—
Beocsini cement — — —	—.—

A szerkesztésért felelős:
Dr VUCSKICS GYULA

NYILTTÉR.

FOGAK.
Ép gyökerek bennhagyásával müvészikivitelben szájpadlás nélkül is készit **kitünő hirnevü**
Fogműtermében
Özv. Dr. Deákné
Nagyvárad, Kossuth-u. 2.
Fekete Sassal szemben

Repülőnap Nagyváradon!

1911. szeptember hó 24-én

vasárnap

a Bóné-kúti gyakorlótéren

Csermák János

a legvakmerőbb pilóta

repülni fog!

Árlejtési hirdetmény.

Nagyvárad város külső utaira szükséges s az egyes utakra az árlejtési feltételekhez füzött kimutatásban részletezett elosztás szerint kiszállitandó 1670 köbméter rostált kavics szállitásának vállalatba adása czéljából 1911. évi szeptember 28-án d. e. 10 órakor a Városház bizottsági termében nyilvános árlejtést fogok tartani.

Ajánlatot csakis irásban zárt ajánlat utján a köbméterenkinti szállitási ár megjelölésével lehet tenni s a szabályszerüen lezárt s 1 koronás bélyeggel ellátandó ajánlatok csak az árverés megkezdéséig adhatók be.

A boritékon megjelölendő a munkálat, melyre az ajánlat vonatkozik.

Az árlejtési feltételek alulirott hivatalos helyiségében a hivatalos órák alatt megtekinthetők. Ajánlattevők ajánlataikban világosan kitenni tartoznak, hogy az árlejtési feltételeket ismerik s azokat magukra nézve kötelezőknek elfogadják.

Ajánlattevőt ajánlata azonnal, ellenben Nagy-Várad városát csakis a tanács ide vonatkozó határozatának jogerőre emelkedésével kötelezi.

A város fenntartja magának a jogot, hogy a beadott ajánlatok közzül szabadon választhasson, esetleg az árverés eredményét megsemmisithesse s uj árlejtést irjon ki vagy a beadott ajánlatokat mellőzve, a szállitás iránt tetszése szerint intézkedhessen.

Nagyvárad, 1911. szept. 16 án.

Komlóssy József,
tanácsnok mint az árverési küldöttség elnöke.

CSILLÁR

perzsa szőnyeg,
rézbutor, bronz-áruk,

valamint **előkelő uriszoba** berendezések, **eredeti olajfestmények,** ugyszintén többféle disztárgyak, mint

alkalmi áruk

a legelőnyösebben beszerezhetők

Budapest, Andrássy út 35. I. em. alatt

Viszonteládusitóknak nagy engedmény!!!

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban.

Telefon 1153. Interurban Telefon 1153.

A tisztelt hölgyközönségnek!

tudomására adom, hogy a budapesti, bécsi és külföldi tanulmányutról a legmodernebb ujdonságot megszereztem a tisztelt hölgyközönség részére, amely bármikor megtekinthető.

A legujabb

Direktovárfűzők

csipő s hasfűző, trikó-fűzők, **meltartók és mindenféle különlegességi fűzők nálam kaphatók készen és mérték után elkészitem.** Raktári fűzőkben nagy választék és **olcsóbban** beszerezhető nálam, mint bárhol. Becses pártfogását kérve

Izsák Lidia

Nagyvárad, Nagy Sándor-utcza 1.

A Szigligeti-szinház müvésznőinek egyedüli fűzőszállitója. Fűzők tisztitását és javitását jutányos áron elvállalom.

Értesitjük

igen tisztelt vevő közönségünket, hogy legujabb kicsinybeni elárusitó üzletünket

Zöldfa-utca 7. sz. alatt

Dr. MUNK házban megnyitottuk.

Moskovits Farkas és Társa
cipő és csizmagyár r.-t. Zöldfa-uteai fióküzlet.

Legnagyobb választék férfi, női és gyermek czipőkben!
Egységes szabott gyári árak!
TELEFON!

Megérkezett

a nagy czipő szállitmány, az első nagyváradi selejtes czipő áruházba, ahol minden fajta czipő **igen olcsó árban** kapható.

Belvárosi Takarék épület, Barcs-palota.

Feldstrick Kálmán

kön vkötészete és dobozgyártása
Nagyvárad, Rákóczi-ut Moskovits-ház
A Széchenyi étteremmel szemben.

Készit mindennemü a szakmába vágó munkát a legegyszerübb és a legdiszesebb kivitelben.

Nagyvárad-város, Biharvármegye, Magy. kir. itélőtábla, a Nagyvárad és vidéki M. kir. Adóhivatalok, M. kir. honvédbadapródiskola és a megyei összes főszolgabirók és körjegyzők szerződéses szállitója.

231

Automobil javitó mühely!

Van szerencsém a n. é. automobil tulajdonos urak b. tudomására hozni, hogy minden- — nemü — **automobil javitásokat** felvállalok és azt **szakszerüen** a l gpontosabb kivitelben, szolid árak mellett eszközlöm.

HORVÁTH FERENCZ,
főgépész, EMILIA-malom.
Telefon 13. **Telefon 13.**

Dajkovits E.
fényirodájában
Sas palota

esküvői felvételek a legdiszesebb elrendezésben, villany felvételei speciálitása :-: utólérhetetlen. :-:

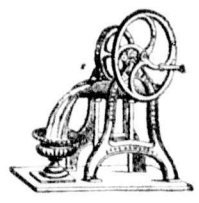
Bumbera István
papi- és polgári szabó
NAGYVARAD, BÉMER-TÉR.

Ugy a helybeli mint a megyei főtisztelendő papság szállitója.

Helybeli és vidéki Telefon szám 869.

A világ legjobb, legolcsóbb és legbiztosabb KÚTSZIVATTYUJA az

„OMEGA" lánckút

mert rendkivül sok vizet ad,
mert kis gyermek kezelheti,
mert soha be nem fagy,
mert soha nem romlik,
mert mindenki felszerelheti.

Kérjen felvilágositást ingyen és bérmentve.

BÁRDOS és BRACHFELD
Budapest, VI. Gyár-utca 5. 259

A világhirü
Málnási borviz

a legjobb és legolcsóbb, a legelőkelőbb orvosok által ajánlott természetes savanyu ásványviz. A málnási borviz üdit, étvágyat gerjeszt és elősegiti az emésztést. Kitünő hatásu hülés és köszvénynek valamint elkerülése a járványos betegségeknek. Ezen világhirü gyógyhatásu ásványviz kapható minden üzletben.

Főraktár: **Altmann és Társai**
bor és pálinka kereskedése Nagyvárad, Torna-u.
Telefon 1067.

Literje 24 fillér, 10 üveg megrendelésnél házhoz szállitjuk. Vidéki megrendelések pontosan és gyorsan eszközöltetnek.

? ? ? ? ?

— . . . . . ?
— Kalapot akar venni ?
— . . . . . ?
— Inget is ?
— . . . . . ?
— Értem; nyakkendőt is!!
— . . . . . ?
— Harisnyát és sapkát is ?!
— . . . . . ?
— Hogy hol veheti meg ezeket legolcsóbban ?!
— . . . . . ?
— Ugy! Nagy választékot is akar!

Akkor menjen

Grosz és Weisz

uri-divat áruházába, **Sas-palota, Szent László-téri Passage főbejáratnál.**

? ? ? ? ?

XXIX-ik magyar királyi

jótékonyczélú államsorsjáték.

Ezen pénz-sorsjáték remélhető tiszta jövedelme közhasznu és jótékony célokra fog fordittatni. Ezen sorsjáteknak összesen 14885 nyereménye van, melyeknek összes értéke 475000 koronára rug készpénzben.

Főnyeremény 200.000 korona készpénzben.

Továbbá:

1 főnyeremény	— — — — —	30.000 K készp.	
1 »	— — — — —	20.000 » »	
1 »	— — — — —	10.000 » »	
1 »	— — — — —	5.000 » »	
5 nyer. á 1000 K	— — — —	5.000 » »	
5 » » 500 »	— — — —	2 500 » »	
10 » » 250 »	— — — —	2 500 » »	
20 nyer. á 200 K	— — —	4.000 K készp.	
40 » » 150 »	— — —	6.000 » »	
100 » » 100 »	— — —	10.000 » »	
200 » » 50 »	— — —	10 000 » »	
2500 » » 20 »	— — —	50.000 » »	
12000 » » 10 »	— — —	120.000 » »	
14885 nyeremény		összesen 475.000 K készp.	

Huzás visszavonhatatlanul 1911. évi deczember hó 14-én.

Egy sorsjegy ára 4 korona.

Sorsjegyek az összeg előzetes beküldése mellett a magyar kir. lottójövedéki igazgatóságtól Budapesten (Vámpalota) portómentesen küldetnek, ezenkivül kaphatók valamennyi posta-, adó-, vám- és sóhivatalnál, az összes vasuti állomásokon s a legtöbb dohánytőzsdében és váltó-üzletben. Játéktervet ingyen és bérmentve küld.

A magy. kir. Lottójövedéki igazgatóság.

Bámulatba ejt mindenkit az „ILLATSZER KIRÁLY" árai!

Figyeljen az árakra.

Körözspart, Lévay-palota.

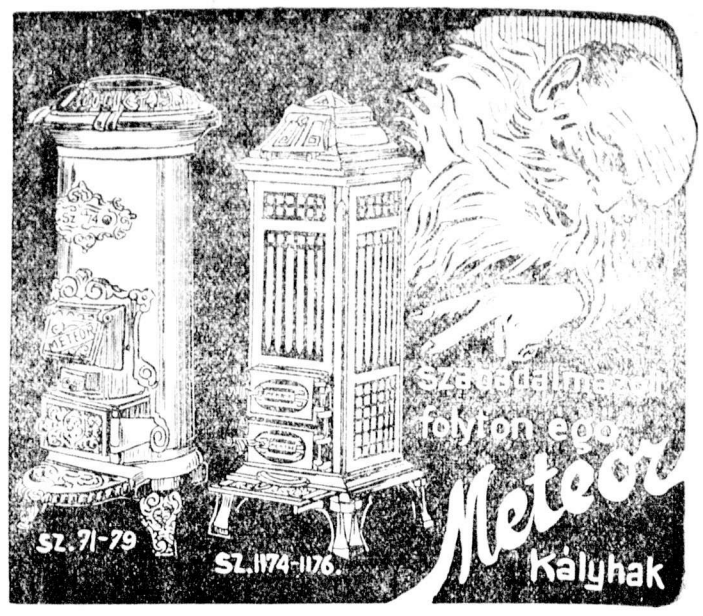
1 üveg Odol	74 kr.	1 üveg Kerpel késfinomitó	38 kr.	1 csomag eredeti Gillette kés	1 frt 35 kr
1 » francia szájviz	25 »	1 tégely Margit crém	40 »	1 Gillette utánzatu borotva készülék	1 » 50 »
1 » száj szagtalanitó	50 »	1 » Diana crém	65 »	1 valódi serte hajkefe	70 »
1 tubus dr Heyder fogcrém	50 »	1 drb Dianna szappan	65 »	1 dublé bajuszkefe	20 »
8 » Thymol »	20 »	1 dob Lickner puder	38 »	1 valódi serte ruhakefe	45 »
1 » Stomatin	20 »	1 » amerikai porcellán puder	1 frt 20 »	1 körömkefe	05 »
1 » tégely Odontin togpaszta	55 »	1 üveg amerikai petrol	50 »	1 surolókefe óriási	20 »
1 drb Odontin betét	35 »	1 » Emke hajszesz hajhullás ellen	1 frt — »	1 surolókefe kisebb	10 »
1 üveg Picavan	98 »	1 fekete champos	12 »	12 drb Royal angol cipő crém	96 »
1 üveg Bay Rum	35 »	1 rud rozsa Glycerin szappan	30 »	1 drb cipőcrém-kefe kenőkefével	70 »
1 » Jera viollette brillantin	80 »	8 drb francia ibolya szappan	50 »	1 » cipőfényesitő flanel	20 »
1 » francia brillantin	15, 22, 35 »	1 » Kielhauser ibolya glycerin szappan	28 »	1 » Jurigatem Zománc	80 »
1 » folyékony brillantin	50 »	1 » » Speick szappan	28 »	1 mtr vörös gumicső	60 »
1 » valódi dió olaj	15 »	1 » Windsor szappan	88 »	Egynegyed Ko Brunz watta	85 »
1 » » » » kivonat	75 »	1 tubus kaloderma	28 »		
1 drb bajuszkötő	15, 20 35 »	1 » Beloderma késfinomitó			805
		1 üvegtégely tejcrém	20 »		

Gummi ágylepedő 6 féle minőség igen olcsón, mindennemü betegápolási cikk legolcsóbban, minden más itt fel nem sorolt pipere és háztartási cikkek legnagyobb választékban, igen olcsón! **Saját zsebének ellensége, ha személyesen meg nem győződik az árakról.**

Nincs vásárlási kényszer! Illatszerek kimérve a legmodernebb Odeurökben!

KÁLYHA
TÁLCZÁK
ELLENZŐK
FAKOSARAK
SZÉNTARTÓK
NAGY
VÁLASZTÉKBAN

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében N.-Várad, Rákóczi-ut.

Szőlőbirtok

Mont C. Evigne (BANK-SZŐLŐ.)

Nagyvárad.

A mai napon nyitja meg a fenti szőlőbirtok kezelés palaczkos-üvegekbeni bor eladását. Borai az állami nagy **aranyéremmel** vannak kitüntetve.

Eladásra kerül:

Bordeaux (Cabinet), Chablis, Rulandi, Zöld Velini, Furmin, Szerémi, Bakator, asztali borok stb.
A megrendelések 10 üvegen felül **minden csütörtökön dijmentesen** szállittatnak a házakhoz. A megrendelések levelező lapon is történhetnek és pedig a fenti czimre:

Posta fiók 64. Nagyvárad.

Pincze mester: HASLINGER JÁNOS.

Részvénykicserélési felhivás!

Az Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi bank és Központi Takarékpénztár r. t. felhivja azon tisztelt részvényeseit, kiknek birtokában **Biharmegyei Kereskedelmi Ipar- és Terményhitelbank részvények vannak**, hogy ezen részvényeket, szelvényivekkel együtt, kicserélés végett az Egyesült intézet Teleki-utczai fiókjánál (Teleki-u. 3.) **folyó évi szeptember hó 1-től szeptember 20-ig** beszolgáltatni sziveskedjenek.

Minden 3 darab Biharmegyei Kereskedelmi Ipar- és Terményhitelbank részvény helyett 4 darab Egyesült intézeti részvény fog kiadatni.

A beszolgáltatandó részvényekhez jegyzék csatolandó azon nevek felsorolásával, melyekre az uj részvényeket kiállittatni óhajtják.

A Központi Takarékpénztár forgalomban lévő régi részvényeinek kicserélése, valamint az Egyesült intézet felemelt uj részvénytőkéjéből jegyzett uj kibocsátásu részvények kiadása a fent hirdetett Biharmegyei Kereskedelmi Ipar- és Terményhitelbank részvények kicserélése után, későbbi időpontban fog megtörténni, miről a tisztelt részvényeseket ujabbi hirdetmény utján értesiteni fogjuk.

Egyesült Biharmegyei Kereskedelmi Bank és Központi Takarékpénztár részv.-társ.

Értesités.

Van szerencsém a t. érdeklődő közönség tudomására hozni, hogy

a Magyar Vacuum Cleaner szabadalmazott lakás- és szőnyeg pormentesitő vállalatot létesitettem, a munkálatokat megkezdem és a jelentkezők sorrendjében eszközöltetem.

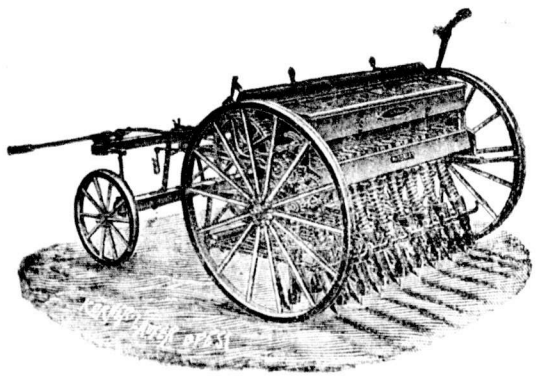
WEISZ LAJOS

keresk. és müszaki irodája

Szacsvay-utca 81.

169 323. Telefon 323.

Szabadalmazott RECORD II. műtrágyaszóróval egyesitett vetőgépek,

melyek az egyedüli létező **legtökéletesebb** és kifogástalanul müködő **kombinált gépek. Kanalas és tolóskerekes vetőgépek,** bármely magnem elvetésére. **Resicai egyes és kettős** válogatott legjobb **acélfajtákból készült ekék** és egyéb talajmüvelési eszközök. **Eredeti amerikai tárcsásboronák. Szecska-, répavágók, kukorica-morzsolók** és teljes **takarmány** kamra **berendezések. Kalmár-féle rosták. Benzin-, szivógáz- és nyersolajmotorok** már 1 lóerőtől kezdve. **BORPRÉSEK** és más **szőlőszeti eszközök** állandóan raktáron vannak és azonnal szállithatók. **Árajánlatokkal szivesen szolgálunk!**

M. Kir. Államvasutak Gépgyárának Vezérügynöksége

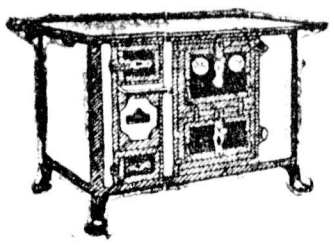
Telefon 858. nagyváradi fiók Nagypiac-tér 1. sz. Telefon 858.

Uradalmak, gazdaságok, községek ha jó kútat akarnak, forduljanak:

Márkutz József

villanyerőre berendezett épület és diszmülakatos ipartelepéhez

NAGYVÁRAD, Pereces-utca 9. szám.

Szép, tartós és jól főző

takaréktűzhelyek

és lakatos tömegáruk állandó raktáron.

Drótkerítéseket a legjutányosabb áron készit.

Árjegyzék ingyen és bérmentve.

NIGRIN

(Fernolendt)

a legjobb cipőkrém

Mindenütt kapható!

A bécsi vadászati kiállításon arany éremmel kitüntetve

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

PÁL SÁNDOR

műbútorasztalos

Nagyvárad, Uri-utcza 49. szám.

Elvállal minden szakmájába vágó munkát, u. m.: matt és fényezett szobaberendezések, konyhabutorok készitését és portál munkákat.

Jó és izléses munkáért jótállok.

Telefon: 629. sz. Telefon: 629. sz.

192

TATRAY és TSA RT.

Vasöntöde és gépgyár. Nagyvárad, Össi-tér.

Elvállal: Épület és mülakatos munkákat, vizvezeték és csatornázási munkákat, gyárak teljes berendezését, közlőmüveket.

Gyárt: gazdasági gépeket és ekéket, magánjárókat és cementipari gépeket.

Biharvármegye legnagyobb gépjavitó mühelye.

Műszaki gépészmérnöki iroda.

Központi fűtés alacsony nyomásu gőz és **melegviz fütések.** Szellőző berendezések. Központi melegvizkészitő telepek. Száritó telepek mindenféle czélokra. Eredeti **Meidinger-kályhák.** Meidinger töltő, szellőző és szabályozó kályhák és kaloriferek. Folytonégő (Dauerbrand) kályhák. Legolcsóbb fütés. A hideg beálltával egyszer kell befüteni és egész télen át ég. A szobákban kellemes meleg.

Eisler és Vértes

Meidinger-kályhák gyára

Budapest, VI. Andrássy-ut 41. sz.

LANGEN és WOLF motorgyár

Fióktelepe: Nagyvárad, Kossuth-utca 7. sz.

Telefon-interurbán: 10—74.

Eredeti világhirü OTTO motorok.

Szakmérnök kiküldetése dijmentes. Kérje dijtalan árjegyzékeinket.

Benzinmotorok és lokomobilok. Szivógáztelepek. Uti mozgonyok. Eredeti **DIESEL nyersolajmotorok**. Teljes cséplőgarniturák. Leipzigi **famegmunkálógépek** és asztalos mühely berendezések. Teljes **malomberendezések**, gazdasági malmok és takarmánykamrák. Gazdasági gépek. Téglagyári és ipari berendezések.

Jég és hűtőtelepek. Müszaki czikkek.

Állandó gépkiállitás.

Elsőrendü női szabóság!

Tisztelettel értesitem Nagyvárad és vidéke n. é.
hölgyközönségét, hogy női-divat üzletemhez

finom női szabóságot

rendeztem be, melynek vezetését **elsőrendű modern szabász** látja el.

Kiváló tisztelettel **FLEGMAN** DIVATHÁZA.

Szent László-gyula részvénytársaság, Nagyvárad.